

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA
UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BASTINE

KLASA: UP/I-612-08/23-06/0165

URBROJ: 532-05-01-02-02/4-23-1

Zagreb, 24. listopada 2023.

Ministarstvo kulture i medija (OIB:37836302645) na temelju članka 12. stavka 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, broj 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21 i 114/22) i članka 4. stavka 2. te članka 7. Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 19/23), donosi

RJEŠENJE

1.

Utvrđuje se da **Umijeće izrade bukare i suska** ima svojstvo nematerijalnoga kulturnog dobra u smislu članka 9. stavka 1. alineje 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

2.

Za kulturno dobro iz točke 1. ovoga Rješenja utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite:

- osigurati dostupnost kulturnog dobra javnosti uvažavajući običajnu praksu nositelja o pristupu vlastitoj baštini ili njenom dijelu;
- poticati prenošenje i njegovanje kulturnoga dobra u izvornoj sredini;
- poticati sudjelovanje pojedinaca, grupa i zajednica koje baštine kulturno dobro u identificiranju, definiranju, izvođenju i prenošenju;
- popularizirati i promovirati kulturno dobro putem elektroničkih medija, audio i video zapisa i na drugi način kako bi se ojačala svijest da kulturno dobro osigurava kulturnu raznolikost na lokalnoj i nacionalnoj razini;
- osigurati održivost kulturnoga dobra kroz primjerene aktivnosti, uključujući edukaciju, identificiranje, dokumentiranje, očuvanje, zaštitu, promicanje, povećanje vrijednosti, prenošenje putem formalnog i neformalnog obrazovanja te revitalizaciju napuštenih segmenata dobra;
- obrazovati stručni kadar i nositelje za prenošenje znanja i vještina;
- nastaviti s istraživanjem dobra, primjerenim dokumentiranjem u svim vidovima i načinima suvremenog bilježenja, stručnim i znanstvenim vrednovanjem te održavanjem stručnih i znanstvenih skupova;
- promicati ulogu i značaj kulturnoga dobra u društvu, te uključiti zaštitu dobra u razvojne programe, planove i strategije;
- provoditi mjere zaštite kako bi se izbjegla opasnost od nestajanja, uništenja ili pretjerane komercijalizacije kulturnoga dobra, uz pridržavanje povijesno tradicijske matrice i pojavnosti kulturnoga dobra
- nositelj kulturnoga dobra dužan je provoditi mjere zaštite radi njegova očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra.

3.

Nositelji su sve pravne i fizičke osobe evidentirane na Popisu nositelja koji je sastavni dio ovoga Rješenja. O svim promjenama nositelja nadležno tijelo je dužno obavijestiti stručnu službu nadležnu za nematerijalnu kulturnu baštinu.

4.

Na predmetno nematerijalno kulturno dobro iz točke 1. izreke ovoga Rješenja primjenjuje se Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

5.

Predmetno kulturno dobro upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske - Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem **Z-7747**.

6.

Žalba ne odgađa izvršenje ovoga Rješenja.

Obrazloženje

Umijeće izrade *bukare* i *suska* te njihovo korištenje rasprostranjeni su gotovo na cijelom hrvatskom krškom području, od Like, preko dalmatinskoga zaleđa do doline Neretve pa i na nekim otocima. Obiteljska je to tradicija koja se prenosi usmenom predajom, a majstori koriste naslijeđene šablone. *Bukara* i *susak* drvene su posude koje služe za piće, naročito vino te pripadaju tradicijskom posudu. Zahvaljujući dugovječnosti i značenju s kulturno-povijesnoga, umjetničkoga, ambijentalnoga, etnološkoga i znanstvenoga stajališta, važan su dio hrvatske tradicijske kulturne baštine.

Prema konstrukciji te su se posude za tekućinu koristile u kućanstvu u rasponu od onih najjednostavnijih do složenih radova bačvara. Izrađene su od rascijepljenih komada drva, najčešće *smrike*, odnosno od nekoliko daščica (*duga*, *dužica*) međusobno priljubljenih i učvršćenih obručem. Iako su vrlo slične, postoji razlika između *bukare* i *suska*; *bukara* se pravi od *smrike* ili vrbe, ima drveni obruč od drveta vrbe, šira je u gornjem dijelu, a uža u donjem, a *susak* je izrađen od *smrike*, ima metalni obruč, gornji dio uža, a donji širi. Razlika je i u dršci, drška *bukare* je napravljena od smotane letvice, a drška *suska* od grane drveta. Razlikuju se i u načinu držanja: *bukara* se drži za ručku, dok se *susak* "zagrla" jer ljepše sjedne u ruku i lakše je iz njega piti.

Najstariji podaci o *bukari* nalaze se u djelu Alberta Fortisa (1774.), te putopisaca i znanstvenika, jezikoslovca fra Josipa Jurine, britanskog putopisca sir J. Gardnera Wilkinsona (1848.), Josipe Modrića (1892.) te etnografa i pučkih prosvjetitelja do naših dana, Frane Ivaniševića (1906.), fra Silvestra Kutleše (1993.), Darka Utavca (2020.). Na akvarelu Petra Zečevića iz 1850. nalazi se drvena posuda u obliku valjka s ručkom uz koju je zapisano *Buccara*, a na slici Virgila Meneghela Dinčića oko 1925. prikazana je skupina muškaraca u vrličkoj nošnji sa *suskom* u ruci. Izrada *bukare* i *suska* cjelovit je proces koji počinje pronalaženjem drva s pogodnim dijelom iz kojega će biti oblikovana ručka. Nakon odsijecanja potrebnoga dijela drvo se suši oko godinu i pol, a potom oblikuje pa ponovo suši. Važno je da se najčešće izrađuju od smreke (*smrič*, *smrika*) zimzelenoga stabla s karakterističnim mirisom koji upotpunjuje okus i aromu vina.

Iako postoje inačice prema vrsti drveta i obliku posuda, bez *smrikova* drva, *dužica* i *ručke*, izrada *suska* i *bukare* su nezamislivi. Popularnost tih posuda ne opada zahvaljujući manifestacijama i ugostiteljima koji iz njih nude gostima vino za dobrodošlicu: „Bukara Benkovac“, Spoj hrvatskog sjevera i juga – „Uz gangu i bukaru“ u Cisti Velikoj. Može ih se kupiti na sajmovima: benkovačkom koji se stoljećima održava svakoga 10. u mjesecu, u Zadvarju svakoga utorka te posebno dvaput godišnje kad sajam traje 2 – 3 dana tj. na blagdane sv. Ante (13. 6.) i sv. Bartula/Bartolomeja (24. 8.). Pučka učilišta i folklorna društva koriste ih kao rekvizit u prezentaciji vlastite baštine.

Bukara i *susak* postala su sinonim za domaće vino, vesela sijela, zabave i neka dobra stara vremena, opjevani su i u usmenoj književnosti te zbog svega toga danas žive. Piti vino iz *suska* ili *bukare* pravi je doživljaj te je u kolektivnom sjećanju stanovništva ostalo „da je iz *bukare/suska* i lošije vino pitko i ukusno.“ Tradicija imanja *bukare* i/ili *suska* se prenosi s generacije na generaciju pa ih i danas mnogobrojne obitelji koriste najčešće kao dio dekoracije na svadbi, prilikom krštenja i drugih svečanosti.

Susak i *bukara* dio su kulturnoga identiteta i živo sjećanje na negdašnji, težak, ali veseo život, svjedoci su društvenoga i gospodarskoga života dinarskoga područja te kao drvena posuda prepoznatljivi u kulturološkim, etnografskim i dizajnerskim okvirima.

Svjesno važnosti tih posuda, stanovništvo dalmatinskoga zaleđa, Like i doline Neretve njeguje cijeli niz fenomena duhovne, društvene i materijalne kulture uz *susak* i *bukaru*. Uz način njihove izrade, njeguje se lokalni dijalekt na kojem se pamte dijelovi i načini izrade, njeguju se pjevanje i priče koje su se pričale uz komin, s *bukarom* i *suskom* u rukama. Vrlo česta uporaba u dalmatinskome zaleđu, dolini Neretve i Lici, pa i na nekim otocima, te umijeće izrade *bukare* i *suska* svjedoči o snazi kulturne simbolike, identiteta i tradicije u kontekstu razvoja i integracijskih procesa određenih zajednica.

Povjerenstvo za nematerijalnu kulturnu baštinu Ministarstva kulture i medija na sjednici održanoj 9. prosinca 2022. godine ocijenilo je da Umijeće izrade *bukare* i *suska* ima svojstvo nematerijalnoga kulturnog dobra kako to definira Zakon o zaštiti i očuvanju kulturne baštine u članku 9. stavku 1. alineji 2.

Na osnovi predočene dokumentacije i iznesenih činjenica, a prema preporuci Povjerenstva za nematerijalnu kulturnu baštinu, Uprava za zaštitu kulturne baštine utvrdila je da Umijeće izrade *bukare* i *suska* ima svojstvo kulturnoga dobra.

Donošenjem ovoga Rješenja, sukladno članku 12. stavku 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara na predmetno dobro primjenjuju se citirani Zakon, kao i svi drugi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

Sukladno članku 12. stavku 4. istoga Zakona, točkom 5. izreke ovoga Rješenja, određena je obveza upisa predmetnoga dobra u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara.

Sukladno članku 12. stavku 5. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, žalba protiv ovoga Rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.

Iz gore navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Uputa o pravnome lijeku:

Protiv ovoga Rješenja može se izjaviti žalba Povjerenstvu za žalbe pri Ministarstvu kulture i medija u roku od 15 dana od njegova primitka. Žalba se predaje ovom tijelu neposredno ili šalje poštom preporučeno, a može se izjaviti i u zapisnik. Na žalbu se sukladno članku 9. stavku 2. točki 29. Zakona o upravnim pritojbama („Narodne novine“ broj 115/16), ne plaća upravna pritojba. Stranke imaju pravo odreći se prava na žalbu od dana primitka prvostupanjskog rješenja do dana isteka roka za izjavljivanje žalbe.

Dostaviti:

1. Ivan Mlađo Tomić, Tomići 1, 22 321 Siverić, Drniš (UO)
2. Tomo Rožman, Kuterevo 95, 53220 Kuterevo (UO)
3. Ante Kunac, Potravlje 132, 21233 Hrvace (UO)
4. Danko Prović, Od kule 14, 20356 Klek (UO)
5. POU Drniš, Kralja Zvonimira 8, Drniš (UO)
6. Gacko pučko otvoreno učilište Otočac, Ul. kralja Zvonimira 37, 53220 Otočac (UO)
7. POU Imotski, Ul. Ante Starčevića 7, 21260, Imotski (UO)
8. Udruga za očuvanje baštine Cetinskog kraja, Pelimovac 3, 21230 Sinj (UO)
9. Ekološka udruga „Krka“, Tvrtkova 3, 22300 Knin (UO)
10. Udruga za promicanje kulturne i prirodne baštine „Lanterna“, Plaža 1, 20356 Klek (UO)
11. KUD „Branimir“ Benkovac, Domobranska 2, 20420 Benkovac (UO)
12. Klub Ciste Velike i prijatelja, Kozarčaninova ul. 9, 10000, Zagreb (UO)
13. KUD „Metković“, S. Radića 16, 20350 Metković (UO)
14. KUD „Milan Begović“, Vrlika, Trg fra Filipa Grabovca 6, 21236 Vrlika (UO)
15. KUD „Branimir 888“, Muć, Bebići 2, 21203 Gornji Muć (UO)
16. KUD „Koledišće“, Jezera, Put Zaratića 3, 22242 Jezera, otok Murter (UO)
17. Etnografski muzej Zagreb, Trg Mažuranića 14, 10000 Zagreb (UO)
18. Etnografski muzej Split, Iza Vēstibula 4, 21000 Split (UO)
19. Muzej Cetinske krajine, Andrije Kačića Miošića 5, 21230 Sinj (UO)
20. Zavičajni muzej Imotske krajine, Ul. Bruna Bušića 41, 21260 Imotski (UO)
21. Institut za etnologiju i folkloristiku, Šubićeva 42, 10000 Zagreb (UO)
22. Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode, Kuševićeva 2/II, 10000 Zagreb (UO)
23. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine,
 - Konzervatorski odjel u Imotskom, A. Starčevića 7, 21260 Imotski
 - Konzervatorski odjel u Gospiću, Budačka 12, 53000 Gospić
 - Konzervatorski odjel u Šibeniku, J. Čulinovića 1/3, 22000 Šibenik
 - Konzervatorski odjel u Zadru, I. Smiljanića 3, 23000 Zadar
 - Konzervatorski odjel u Splitu, Porinova bb, 21000 Split
 - Konzervatorski odjel u Dubrovniku, Restićeva 7, 20 000 Dubrovnik
 - Odjel za etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu, ovdje
24. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Odjel za Registar kulturnih dobara, ovdje
25. Pismohrana, ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE
KLASA: UP/I-612-08/23-06/0165
URBROJ: 532-05-01-02-02/4-23-2
Zagreb, 24. listopada 2023.

Popis nositelja nematerijalnoga kulturnog dobra

Umijeće izrade bukare i suska

Nositelji dobra dužni su provoditi mjere zaštite radi njezina očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra, pridržavajući se njegove povijesno tradicijske matrice i pojavnosti. O svim promjenama nositelja nadležno tijelo je dužno obavijestiti stručnu službu nadležnu za nematerijalnu kulturnu baštinu, koje će sukladno izmjenama revidirati Popis nositelja.

Fizičke/pravne osobe koje prakticiraju ili aktivno promiču **Umijeće izrade bukare i suska**

1. Ivan Mlađo Tomić, Tomići 1, 22 321 Siverić, Drniš
2. Tomo Rožman, Kuterevo 95, 53220 Kuterevo
3. Ante Kunac, Potravlje 132, 21233 Hrvace
4. Danko Prović, Od kule 14, 20356 Klek
5. POU Drniš, Kralja Zvonimira 8, 22320 Drniš
6. Gacko pučko otvoreno učilište Otočac, Ul. kralja Zvonimira 37, 53220 Otočac
7. POU Imotski, Ul. Ante Starčevića 7, 21260, Imotski
8. Udruga za očuvanje baštine Cetinskog kraja, Pelimovac 3, 21230 Sinj
9. Ekološka udruga „Krka“, Tvrtkova 3, 22300 Knin
10. Udruga za promicanje kulturne i prirodne baštine „Lanterna“, Plaža 1, 20356 Klek
11. KUD „Branimir“ Benkovac, Domobranska 2, 20420 Benkovac
12. Klub Ciste Velike i prijatelja, Kozarčaninova ul. 9, 10000 Zagreb
13. KUD „Metković“, S. Radića 16, 20350 Metković
15. KUD „Milan Begović“, Vrlika, Trg fra Filipa Grabovca 6, 21236 Vrlika
16. KUD „Branimir 888“, Muć, Bebići 2, 21203 Gornji Muć
17. KUD „Koledišće“, Jezera, Put Zaratića 3, 22242 Jezera, otok Murter

Tomislav Petrincec, dipl. ing. arh.